

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم دامی کشور

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان

عنوان پروژه: الگوی بهینه افزودن مکمل ویتامینی به جیره جوجه های گوشتی در استان لرستان

-
- شماره مصوب پروژه: ۹۸۰۹۶۸-۹۸۰۳۱-۰۷۲-۱۳-۵۹-۱۲
- نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه‌ها و طرح‌های ملی و مشترک دارد):
- نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: محسن محمدی ساعی
- نام و نام خانوادگی ناظران:
- نام و نام خانوادگی مشاور(ان):
- نام و نام خانوادگی همکاران: امیرحسین عزیزاده قمصری - سیدعبداله حسینی - بهروز یاراحمدی - طاهره پاکزاد - کریم قربانی
- محل اجرا: لرستان
- تاریخ شروع: ۱۳۹۸/۱۲/۰۱
- مدت اجرا:
- این اثر در مورخ ۱۴۰۰/۶/۶ با شماره ۶۰۱۴۱ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.
- حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

چکیده:

تعداد ۵۰۰ قطعه جوجه یک‌روزه سویه راس ۳۰۸ در یک طرح کاملاً تصادفی با ۵ تیمار، ۵ تکرار و ۲۰ جوجه در هر تکرار توزیع شدند. تیمارهای آزمایشی شامل پنج سطح مکمل ویتامینی: (۱) شاهد (۱۰۰٪ مقادیر پیشنهادی کاتالوگ سویه)، و ۲ تا ۵) به ترتیب ۹۰٪، ۸۰٪، ۷۰٪ و ۶۰٪ مقادیر پیشنهادی بودند. در طی مدت ۴۲ روز آزمایش عملکرد در پایان هر دوره (سنین ۱۰، ۲۴ و ۴۲ روزگی)، ثبت شد. ارزیابی پاسخ ایمنی هومورال با استفاده از تزریق SRBC و در سن ۳۵ روزگی انجام شد. پاسخ ایمنی سلولی در ۳۷ روزگی و با تست ازدیاد حساسیت پوستی (CBH) ارزیابی شد. در سن ۴۲ روزگی از ده پرنده از هر تیمار به منظور شمارش گلبول‌های سفید خون‌گیری و سپس پرندگان کشتار شده و وزن نسبی بخش‌های مختلف لاشه اندازه‌گیری شد. کاهش سطح مکمل ویتامینی تا ۸۰ درصد سطح پیشنهاد شده اثر معنی‌داری بر صفات عملکردی شامل مقدار خوارک مصرفی، ضریب تبدیل غذایی، درصد زنده‌مانی و شاخص تولید نداشت. با کاهش سطح مکمل ویتامینی، طول ژرژنوم و درصد بال و طحال در پرندگان مورد آزمایش کاهش یافت ($P < 0.05$)، ولی درصد لاشه و سایر اجزای آن تحت تأثیر قرار نگرفت. تیترا آنتی‌بادی در پاسخ به تزریق SRBC، پاسخ ایمنی سلولی و نیز تعداد گلبول‌های سفید خون تحت تأثیر کاهش ۸۰ درصدی سطح مکمل ویتامینی قرار نگرفتند، هرچند کاهش بیش از ۸۰ درصدی مکمل ویتامینی، تیترا IgG و درصد هتروفیل را به‌طور معنی‌داری کاهش داد ($P < 0.05$). به‌طور کلی نتایج نشان داد می‌توان سطح ویتامین‌های جیره جوجه‌های گوشتی را بدون تأثیر منفی بر عملکرد و پاسخ‌های ایمنی سلولی و هومورال تا ۸۰ درصد کاهش داد.

کلیدواژه‌ها: جوجه گوشتی، مکمل ویتامینی، الگوی بهینه، عملکرد، ایمنی